

C 5718

Föde.

Hans Sachs.

Wanemuise
ARHIIV

OMA TARWI3

Wanemuise
näitelawa
✦ TARTUS. ✦

Man 306

25.7
26.12 an

Lahkeks tähelepänemiseks!

Raamatut paljatakse narratiivult
hvida! - Arvestatud ehk rüütud
exemplari eest mõtakse 1 rubla.

C 5718

OMA TARWIS

Tõde.

Noli ühes raatuses.

Hans Saksi järel

Tõlkinud K. A. Hindrey.

Wanemuise
näitelawa
TARTUS. ✦

Wanemuise
ARHIIV

Wanemuise näitelawa
Märts 1911.

2.

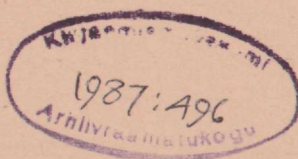
Osalised:

Talumes.

Talunaene.

Tõde.

Nõitelawa kujutab wõõraste =
moja õue.

1. stendus-

älumees ja talunaeene (astuwadette
 mees publikumile).

Aunstatud härrad ja prouad ka,
 Ma tulenteid ka treetama;

Mu tuju on, nagu teilgi hõia,

Nagu ta pidudel ülepää.

Me oma mooriga tegime maha,

Et me teid segada mitte ei toha.

Ainult teilt tahtsime õppida,

Peenelt ja rütsakalt elada;

Miks siis ka maamees õppi ei

tahaks?

Äga te, sakad, ei pane pahaks?

Talunaeene. Oled nüüd sina ka! Miks sa ei

toonud

Tõupilli kausa ja loovese loonud,

Lastnud siis raltai, või midagi

muud?

Talumees. Mis sa nüüd pahandad, moor, pea

juud,

Tõupill sinu küll ei meelita,

Sin peab peenise olema.

Ole siis väit ja kuulata päält
Härraste viisakat jutuhäält!

2. stendus.

Endised. Tõde.

Le (astub lõhkistes rüütes üles)

Kui võõrt sorsad, ma paluma
Tulen teid, saate mind aitama,
Palun mull' õnnaja lubada,
Wiletsat du pean elama,
Saab mulle korteriks kuskil üks-
tuba,

Kohe ka aetaks mind välja juba,
Kui kui mu nimi tuttavaks saab
Ta mind ihelt maalt teise aab,
Pean hommikust õhtuni rändama
Ja ühtegi aset ma kuskil ei saa.
Oh, võtke heldelt õnnaja anda,
Ei jõua jalgaagi edasi kanda.

Palunaene. Oh, armas mees, sa hoolasta
Ja lase teda puhata!
Jumala käsu järel juba
Jagame temaga leiba ja tuba;
Saab siis raeneke puhata

Wõib sind südamest tänada,
Et sa nii helde oled ja hea.

Talumees.

Kes ta küll on, ei seada ei tea,
Miks siis just meile tuleb ta,
Kui kusgil teda ei sallita?

Olgu tal ilus küll nagu ja keha,
Wõiks ta meil süügi kurja teha
Ja meie häädtegu teeks meile paha.

Talupois.

Temast ma seada küll usku ei
taha.

Wõid ju ta nime ka küsida.

Talumees.

Tule siis, wõõras, ja ütles sa,
Mis nimi sul on, eks ma siis ka
anna

Aset sulle, kus pääd wõid panna.

Tõde.

Ah, kui ma nime teil ütlesin,
Kõhe teil waenlaseks oleksin,
Õnneaja enam ma teilt siis ei

saaks;

Wälja, nagu teisedgi, teie mind
ääks!

Talun, laske mind nõnda jääda
Ilma et nime teil tarwis on teada,
Ei tee kahju, ei kurja ma.

Palunaene. Võid ju⁶ julgesti ütelda,
Kles sa ka oled, võid rahuga
Dõsel me juures puhata;
Ega me nõnda halvad pole.
Tõde. Esimest korda see tõina ei ole,
Et mulle võmaja lubataks,
Kuid enne võd rälja setaks. —
Homme, kui mõõda on võõsine
Lis võin ütelda oma nime,
Kui ma seda nüüd praegu teek-
Kindlasti rälja õue ma jääk-

Palunaene. Mureta nimi meil' nimeta,
Dõseks võid ikka jääda sa.
Tõde. Koh, kui te nõnda nõuate,
Ei jää ju muud mul järele,
Ma olen Tõde. Kuid teate ni-

Palumees. Oh püha taevast, küll see on
Et meie saanud osaks õnn-
Ja tõde meie tulnud on.

Mind ütle õige, kust sa tulest
ja kust sa õige pärit oled?
Taewase Taarla tütar olen,
otse taewast alla tulen,
Iza saatis mind alla maailma.
Et ma valitseks terwet ilma
ja seadiks õigust kaiskima.

Tõde.

Talumaene. Oh ütle, kes tohtis sind põlatada?
Et ta sind mitte häämeelega
Wastu ei rötanud oma juurde?

Tõde.

Alguses jõudsin ma maameest:
Lihtsad nad oliwad, õiged ja head
Keskümawad, äestawad, nagu sa
tead.

Aga kui laitama ma pidin toorusi:
ja neile näitama õiget roorust,
Hiiwidega ja poriga nad
Mind süis koha pildusiwad,
Ajasiid wälja mind jalamaid.

Talumees.

Siis on ka toores, kuid kuhu
süis jäid?
Kuhu süis arwasid sina minna?
Läksin säält süis edasi linna,

Tõde.

8.
Kaupmehi, kodanikka ma
Läksin siis õige raatama.

Alguses võeti mind rõõmuga vas-
tu,

õga nüüd tarvitse edasi astu,
Mõttesin ma, kuid kõik oli vale!

Mis ma seal nägin, küll see oli
hale,

Silmakirjavoogus ja omakasus,
Õks-nad seal nende tubades-asu.

Kui nad mind siis ära tundsid, —

Hõhe mind ära minema tundsid.

Õnne õhtut ju olin ma läinud.

Talumees: Ütle, kus oled siis pärast sa
käinud?

Tõde: Siis rändasin ümber ma mööda
maad,
Õhk õnneti kellegi juurde sa
saad.

Kuid olgu seisus, mis sugune ka,
Kurjalt mind ajas ta rändama.
Ist olgu ta väike, või olgu suur,
Sees on tal alati kurjuse juur.
Nad larvalt mind pea söivad,

Ja rusikatega mind rihastelt
loivad,
ja lõhki kisti mu kaunis-
rüüd.

Palumees. Koh jutusta, kus läksid sa
nüüd?

Tõde. Ma ei teadnud enam kuhugi
minna,
Nägin kohtumaja ja läksin
sinna,
Arvasin, et kus õiguse vald,
Et säääl mind ei küsata vähe =
malt.

Kuid kiri ja kõned, kõik olivad
sassis
ja igauks valetas, nagu tal
passis.

Tõtt oli punda päält ainult
üks lood,
Muide ainult suur valskuse
pood.

Kui nüüd ka ka mina kõnelda
Tahtsin, siis viskasid korraga
Tinti nad mulle silmade sisse.

10.
Et ma end enam ei tundnud ise.
Wäljastad kohtust mind tõuka-

Talumees. Kuhu sa siis õige rändasid?
Tõde. Kui ma siis ringi vaatasin,
Würstikoda ma silmasin,
Astusin sisse ja valitsija
Oli seal terve nõunukoguga.
Ametnikud ja rüügelid
Ja teised terve rüügelid,
Kõik seal üheskoos olivad.
Mõtlesin: sünnid ehk puhata

saad.
Kuid nad kõik mind põlgasid,

Silmasirjalust orjasid.
Wimast nad päris koortega
Puretasi mind minema,
Kõnda et haawadega kaetud
Lainma kojast ära aetud.

Talumees. Kas praegu sina säält
niiid tuleid,
Wõi mujal ka veel käinud
sleid?

Tõde.

Käisin kirikus ka veel,
Leidsin hulka preestrid sel,
Kes kõik kooris laulsivad
Ja Jumalat sellega auustasi-
wad.

Mõttesin, nüüd ei ole häda,
Woin nüüd nende juurde jääda.
Laulsin kaasa Iui Kolos-saäl
Laulude seppa minu hääl,
Tulid nad suure vihaga,
Hakkasid suud mulle gulguima,
Et ma Jumalat lauluga
Tõsiselt hakkasin auustama.
Tapsid mind pea surmani
Ja nõnda ma saäält ka läk-

Palju on mind nüüd raevatud ^{singis -}
ja laimatud ja piinatud.
Wõta mind vastu nüüd, ole hea,
Luskile minna ma enam ei
tea.

Palumees. Nüüd astu sisse. Oh neetud nad,
Kes sind nii wälja saatsiwad!
Tule mu juurde ära nüüd,

12.
Kõik süga jagada olgu mu
püüd.

Ja mitte ainult täna, vaid ka
Nikkana kuni tahad jääda sa.
Talumaene Niid, armas tõde ei lähe

sa ära,
Su silmist paistab õiguse sära
Ja teed meid õndsaks üle kõige,
Sest sina, tõde, oled õige.

Tõde. Te vastu mind võtate loomsas-
ti,

Nagu seda tegid ka teisedgi,
Sest et ma kaunis ja ilus mu
silmi,

Alguses armastab mind terve
maailm.

Talumaene. Oh, kes küll võiks sind
vihata?

Tõde. Noh, terve rahvas korraga,
Sest kes mitte südamest hea,
See mind küll oma juures ei
pea.

Nüüpea kuni kõnden, mis vaja,
Kõhe kostab vihane kaja.

Talumees Millest see¹³ tuleb, oh ütles ja!
Tõde Tahavad ainult ju kuulata
Mehitaraid ja pehmeid sõnu.
See aina teeb neile õiget mõnu.
Need, kes kõnelevad, mis ilm
Loovib, neid näeb häameelega
silm.

Talumees Aga nad kirja just edendavad.
Tõde, miks neid nad just kuula-
tavad?

Tõde Parema kuulaku ometi sind.
Ei nad taha nõhagi mind.
Minu sõna on kindel ja truud,
Wale tal pündul ja walskus ja
muu,

Talumees Libikeelsest waba on ta.
Tõde Kuidas siis tõtt peab kõnelema?
Tõtt peab ütlemä südamest,
Diglaselt laitema ka inimest,
Diglaselt kütma niisamuti ka.
Kuid ei olgu ei ja ja olgu ja,
Üksteis kas rikka wõi wäesele,
Ikkä peab arm andma tõele.
Kas seda su juures ka leianma.

Talumes. Ei sellele ^{14.}kaugelgi ligi ei saa,
Pea lahve olema iga vastu,
Ei karmilt ma kuraagi rõlgi ei
astu.

Kui tahaksin tõtt ippa ütelda,
Küll saaksin siis haledalt peksa
ma.

Pea valetama ja manlik ka
Pärituult alati pöösama.

Muide ei saaks ma kõhtugi täis.

Alunaene. Jah, mõnigi tund tummi järele
käis,

Kui valisid rõlgi me mõttesime,

Mis rendihärdale luiskosime.

Ja kütsime oma kaera ja nisu

Ja lehma ja hobust ja pöösaste isu

Ja piima, ja müüisime hirmu eest,

Miks kaks korda juurem väärtu
sest.

Ega me muide ju endid ei toida,

Ei tode, selle eest marja meid

hoida.

Tode. Just nagu teised, nii teeme ka meie
Ütle õige, kas rõiksite teie

Ilma et vihas taks ilmaaregu,
Tõtt kuulda, võtta teiste suust praegu,
Kui nad teid loites-avaksid suud?

Palumees. Puriko ma murraaksin kondid ja luud
Sellele, kes mind noomima tottaks.

Ei ma seda tal küll ei jätaks,
Vitsahirmu mul tarvis pole.

Tõde. Küll on nüüd juba toon, sul kole,
Toores ja viisakuseta ja kare.
Siis mind küll vastu ei võta su tare,

Palumees. Kui sugugi tõtt sa ei armasta
Võid ju välja nüüd jääda ka,

Kui nüüd ei mõista kui laimata,
Pahad sa käskijad mängida,
Siis võid sa parem minevit teha.

Tõde. Nüüd alles te õige nägu on näha,
Nagu kõik teisedgi, kannate hoolt
Kääduse eest ainult väljaspoolt.

Kõik teised mind kannaks nimetasid
Ja rõõmsalt mind omale kutsusid,
Kuid raevalt rottis mind vastu maja,
Kõhe siis öeldi, et mind pole vaja.

Palumees. Ma ise sinu, kui vaese eest,
Võtsin paluda oma meest,
Kuid nüüd ma ivimesta sügu, mu kallis,
Et terve ilm nü vähe sind zallis!

Ja liiga teravalt arvustad,
Et ikka peab kartma, ei tea mis nüüd
Nü tõeled, loidavad alati sina
ja pistad igale poole nina.

Oled oma saatuses süüdlane ise;
Nüüd kasi - ja nimuga tõelemise

16.
Kõid jätta; kellele sind on vaja,
See võib sulle avada oma maja,
Kuid mina sind sisse küll ei lase,
Otsi ja mesel ise ase!
Nüüd tule ära, armas mees,
Lao tõde rahib ukse es!

Talumees. Hääd ööd! Nüüd koju läheme,
Kes tõtt soovib võtta omale,
See võtku! Mina küll ei taha,
Ta laudab kõike üiga maha!

Tõde (publikumile). Nüüd näete! Seda kauban ma,
Et keegi mind ei karmata,
Ehk paljud küll alati küidavad,
Et aina mind nad teenivad.
Kuid pettus, vale ilma sees,
Sest peab lugu iga mees
Ja keelepüks ja libe keel
On valitsemas ilmas veel.
Sepärost ilmas halb kõik on
Ja inimestest veel õnn. —
Et kodu keegi mull' ei anna,
Eks jalq siud edasi nüüd kanna,
Ma peidan end ära kangel raal
Ilmaku otsatu üksilduse maal,
Seni kui minuigi aeg on käes,
Klus tulen tagasi diguse väes,
Klus vale puruneb minu es
Ja tõde valitseb ilma sees.
Et õnne mina sünnitaks —
Seda andku Jumal — nii soovib
Fachs!

